СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ — OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 154. Джерзі Сіті, Н. Дж., пятниця, 3-го липня 1936. — VOL. XLIV. No. 154. Jersey City, N. J., Friday, July 3, 1936. THREE CENTS

ПОСУХА ТРЕВАЄ ДАЛІ

ВАШИНҐТОН. — Кліматичне бюро доносить, що посуха, яка навістила східні і північно-центральні стейти, треває далі. Це третя з черги посуха, що впродовж шістьох літ появилась у Злучених Державах. Перша була в 1930 році, друга в 1934, а це третя. Остання є найгрізніша. В тій ціли уряд вислав секретаря Волеса в навіщені посухою стейти, щоб на місці приглянувся ситуації та подав пляни, що треба робити. Першусього уряд позволив фармерам поширювати площу засівів, не наражуючись через те на втрату урядового банефіту. З огляду на надпродукцію фармерських продуктів уряд обмежив був фармерам площу посіву, даючи їм винагороду за непосіяну площу. Під напором посухи це обмеження знесено.

ФІНАНСИ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ ПОПРАВЛЯЮТЬСЯ.

ВАШИНҐТОН. — Секретар фінансів Морґентав виголосив через радіо промову про фінансове положення Злучених Держав, а в тій промові сказав, що воно поправляється і що приходи з податків зростають, зновуж видатки уряду зменщуються. Дефіциту є... тільки $4,400,000,000, а довгів $33,750,000,000. „Уряд Злучених Держав", говорив Морґентав, „є вашим підприємством. Ви є удільові". Далі він говорив про осяги уряду у фінансах, з яких найважнішим є це, що уряд добився від своїх вірителів знижки відсотків з 3 на 2, внаслідок чого уряд заощаджуватиме $260,000,000 річно.

ТУГА ЗА СТАРИМИ ЧАСАМИ.

БОСТОН. — На конференції американської федерації реклямии мав доклад професор університету Реймонд Молей, який пару літ тому був економічним дорадником президента Рузвелта. Проф. Молей сказав, що всякі радикальні струї починають людям набридати, а то тому, що майже всі радикальні реформатори, які обіцювали людям рай на землі, не додержували своїх обіцянок. Тепер люди знову вертаються гадками до старих часів, і вже само слово „консерватизм" двигнулося з хвилевого пониження й набирає чару. Він наводив цілу низку театральних штук, взятих з давнішого життя, які втілюють консервативні настрої і мають на сцені велике поводження. Тому він радив тим особам, що займаються реклямою, підходити до публики з цього консервативного боку.

ЗАКОН ПРО ПЕНСІЇ ВХОДИТЬ У ЖИТТЯ.

ОЛБАНІ. — Уряд нюйорського стейту виставив першого чека в сумі $775,000 для департаменту суспільного добробуту, які то гроші названий департамент, на основі недавно ухваленого закону про пенсії для старих, має виплатити потребуючим особам, що мають 65 або більше літ.

БУДУЮТЬ ЛЕТУНСЬКУ БАЗУ НА АЛЯСЦІ.

ВАШИНҐТОН. — Федеральний уряд у порозумінні з військовими знавцями рішив вибудувати на Алясці летунську військову базу, яка малаб творити частину оборонної системи на побережу Тихого океану. Ця база матиме приміщення для тисячі військових літаків, а також відповідне приміщення для персоналу й амуніції.

ХМАРОЛОМ У ТЕКСАСІ.

САН АНТОНІО (Тексас). — Внаслідок обірвання хмари в околицях Сан Антоніо повстали великі повені, в яких втопилося 21 осіб, а 14 загубились і ще їх не відшукали. Повінь була так нагла, що люди не вспіли втекти на вищі місця. Вони видряпувалися на верхи домів або дерев і так старалися перечекати відплив води. Згинуло при тім дуже багато худоби і пропав засів. Шкоди в самому засіві обчисляють на $1,000,000.

РОЗБИВСЯ АВТОБУС.

НЕТЮРЕЛ БРИДЖ (Вірджінія). — Пасажирський автобус, який мав у собі 35 осіб, наїхав на беріг скали й розбився, вбиваючи пять осіб на місці й ранячи тяжко сім. Внаслідок невідомих причин автобус у дуже небезпечному місці почав ховзатись. Щоб не пустити його в пропасть, шофер повернув його на беріг скали, на якій він розбився. Сам шофер згинув у катастрофі.

ЗАМУЖНІ ВЧИТЕЛЬКИ МОЖУТЬ УЧИТИ.

ТРЕНТОН (Ню Джерзі). — Найвищий суд стейту Ню Джерзі полагодив корисно позов двох учительок, які втратили посаду тому тільки, що вийшли замуж. Суд сказав, що „сам факт, що народня вчителька в часі своєї посади виходить замуж, іще не дає досить леґальної причини, щоб її відправляти".

ПРИДУМУЮТЬ БЕЗПЕКУ НА ВУЛИЦЯХ.

Заряд міста Ню Йорку застановляється над тим, чи не впровадити закону, який передбачував би арешт тих людей, що в найрухливіших місцях переходять собі поперек вулиці, не зважаючи на світла, стримуючи рух авт, а часто спричинюючи нещасливі випадки. А стейт Ню Джерзі, щоб зменшити число нещасливих випадків, ухвалив закон, на основі якого інспектори будуть провірювати на вулицях автомобілі, чи в них усі частини знаходяться в порядку.

СТРАЙК У КЕМДЕНІ.

Страйк, який вибух в Кемден, Ню Джерзі, кілька днів тому в радіовій фабриці, знову приняв ґрізні розміри й довів до боротьби страйкарів з власниками та поліцією. Було кілька осіб ранених.

ГР.-КАТ. ЦЕРКВА СТАЛА ПРАВОСЛАВНОЮ.

Румунський уряд передав гр.-кат. церкву в Сучаві на власність православного релігійного фонду. Церкву побудувала в 1550 р. Олена, жінка воєводи Петра Рариша Води, й австрійський уряд, занявши Буковину, передав її греко-католикам. Тепер на домагання румунського православного духовенства церква перейшла в руки православних.

КАНДИДАТ НА НАДЛЮДИНУ.

У німецькому часописі „Кіллер Наесте Нахріхтен" поміщене таке оголошення: „Маю 27 літ, знаходжуся у повному розцвіті сил, добився становища, не вважаючи на те, що не мав я ніякої освіти ні виховання. Маю сильну волю і змагаю до того, щоб стати надлюдиною в тому значінні, як це розумів Ніцше. З професії я хлібороб, привязаний до своєї мами — сирої землі. Шукаю жінки, близької мені світоглядом, чистої арійки, північного походження, з відповідним капіталом, щоб можна було розширити фарму. Посередників буду проґаняти. Писати до редакції на імя: Ecce homo.

ЛІКВІДАЦІЯ 39 УЧИТЕЛЬСЬКИХ СЕМИНАРІЙ.

З кінцем шкільного року міністерство освіти в Польщі переводить ліквідацію учительських семинарій, які звиваеться у звязку з реорґанізацією шкільництва. Взаґалі зліквідовано 39 семинарій, мужеських і жіночих, а на їх місце повстануть педаґоґічні ліцеї.

ЗАСТРІЛИЛИ ПАЧКАРЯ.

На поліційній станиці в Гриняві зголосилася Варвара Федорчик із Гриняви і повідомила, що її чоловік Михайло вибрався на румунський бік, щоби перепачкувати звідтам шкіри. На румунському боці хтось його застрілив. Здоґадуються, що це пімста румунських пачкарів.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

УКРАЇНЦІ НА СВЯТІ КИРИЛА І МЕТОДІЯ.

Болгарська кольонія в Букарешті влаштувала 24. травня ц. р. свято в честь святих Кирила і Методія. На свято прибули теж запрошені українці. Заступник голови громадянсько-допомогового комітету української еміґрації в Румунії, д-р В. Трепке, виголосив промову, в якій підкреслив, що з іменами цих святих звязаний культурний та визвольний рух українського народу, який у Кирило-Методіївському Братстві хотів розірвати пута московської неволі і мріяв про братерську місію словянських народів. Згадавши таких кирило-методіївських братчиків як Т. Шевченко, М. Костомарів і П. Куліш, промовець навязав їхню працю з великим зривом у роках 1917—1920 і висловив певність, що наближається час, коли український нарід зможе вшанувати святих Кирила і Методія в столиці незалежної української держави, в Києві. Згадував про Україну у своїй промові також директор болгарської школи, п. Ременков.

НЕБУДЕННО ЕФЕКТОВНА ВИСТАВА.

У мадярськім місті Дебречин трапився цими днями небуденний випадок. Коли почалась у театрі вистава, в театр ударив грім. З даху посипалось каміння, цегли та вапно на сцену та на салю. Між публикою повстала паніка — всі почали втікати. Та заки всі вибігли з театру, коротка чорна хмара проминула і люди почали вертатись. Публика вспокоїлась і актори грали далі. За якийсь час підчас дії з балькону почули слухачі страшний крик: „Театр, орхестра і все, що тут знаходиться, належиться мені. Я — донька князя Фестетіча. Не смієте підходити до мене. Я наказую, щоб від нині всі вистави були безплатні". Це був крик божевільної. З великим трудом її звязали і відвезли. На цей раз театральні гості мали досить сильних вражінь. Виставу перервали.

ЦІЛЕ СТАРОСТВО КРАЛО.

У Ґрудзьондзу розпочався судовий процес бувшого старости в Дзялдові, д-ра Адама Твардовського, якому закинено спроневірення 36,628 зл. із сум, які одержав від ріжних установ, сфальшування рахунків та інші зловживання. Одночасно з ним відповідає перед судом віцестароста Тома Рошковський і канцеліст Блажей Лєсняк, що помагали Твардовському у спроневіреннях.

ПОЛЬСЬКІ ШКОЛИ НА ПОЛІССІ.

На терені поліської шкільної кураторії побудовано в останніх двох роках 110 польських шкіл з 313 кімнатами й мешканнями. Викінчується ще 58 подібних польських шкіл.

БОЖЕВІЛЬНИЙ ЛЮДОЖЕРОМ.

З заведення для божевільних у Монтевідео (Уруґвай) утік один умово хорий до арґентинської провінції Санта Фе. Там убив 12-літнього дітвака, зварив і зїв.

ЗНОВУ ЖЕРТВИ СВІТОВОЇ ВІЙНИ.

В Сільці, пов. Станиславів, два учні 6-тої кляси вселюдної школи, Микола Коник і Федько Олійник, пасучи коні, знайшли на пасовиську гарматне стрільно, яке вибухло й рознесло Коника на кусні, а Олійника так поранило, що він незабаром помер. Тяжко ранило теж Саламона Ерліха, що переходив коло них. Його відставлено до шпиталю в Станиславові.

ЗАСУДИЛИ ПОЛІЦАІВ ЗА ПОБИТТЯ.

Перед окружним судом у Луцьку станули два постерункові з Колок, Космульський і Важний, яким закинено, що побили Йосифа Ткачука, мешканця села Яблінки. Вони шукали в нього зброї і хоч ревізія скінчилася нічим, побили його ґумовими палками. Опісля звеліли йому, щоб відвіз їх до Колок. По дорозі Ткачук станув і не хотів дальше їхати, а тоді поліцаї знову його побили. Суд, переслухавши свідків, признав обох винуватими і засудив Важного, як команданта стежі, на рік вязниці, а Космульського на 6 місяців, з припиненням кари на 2 роки.

48 КОМУНІСТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ.

Впродовж квітня ц. р. на терені Польщі було 48 судових процесів за комуністичну діяльність, усі з засудами. Предметом розправ були справи від звичайних демонстрацій і кольпортажі нелеґальної літератури аж до нападу на почтовий амбулянс і вбивство листоноша. 271 осіб засуджено на кари від півтора до 15 літ вязниці. Разом усі кари дають 964 роки вязниці. Крім того одну особу засуджено на смерть і 5 малолітніх на дім поправи.

МАТУРИСТИ ЗНИЩИЛИ ІСПИТОВУ САЛЮ.

Незвичайний інцидент стався у вечірній коедукаційній ґімназії для дорослих у Лодзі. На вістку, що делеґат кураторії не допустив 13 учнів до письменого іспиту зрілости, а 12 до устного, між учнями настало велике огірчення. Три учні, недопущені до матури, зголосились на послухання у делеґата кураторії. Коли делеґат відмовив, три учні добулись до іспитової салі і понищили іспитові протоколи та матуральні праці товаришів. Слід зазначити, що на 37 абітурієнтів допущено до матури 12.

ОБІКРАЛИ КОЛЄКТУРУ.

До льотерійної колектури у Варшаві добулися вломники і, розбивши касу, забрали 25,000 зл. готівко та цінними паперами. В касі знаходилося ще багато льосів, на які впали виграні, але злодії їх не брали, тільки розсипали по кімнаті.

447 МІЛІОНІВ КИТАЙЦІВ.

На основі останніх статистичних обчислень населення Китаю дійшло до 447 міліонів мешканців. Якщо приріст китайського населення буде йти в тому самому темпі, то за 60 літ буде 900 міліонів китайців на землі.

РОЗРИВАЮТЬ МОГИЛИ І ПЕРЕРІЗУЮТЬ ХРЕСТИ

БІБРКА (Галичина.) — В селі Ятвягах, повіт Бібрка, висипано могилу в честь поляглих Української Галицької Армії. Було це в день 31. травня б. р., а зараз у ночі хтось розрив могилу і порізав хрест. Хто це зробив, легко догадатись. Бож це ніщо інше, а новий доказ... польської культури. Та населення негайно висипало нову могилу, на якій відправлено Службу Божу. Як зачали сипати могилу, зараз зявився польський жандарм, що слідив за тими, що були заняті при сипанню могили. Він теж був присутній і на богослуженню та панахиді за поляглих. На свято зійшлася велика сила народу з поблизьких сіл. Зараз по святі арештовано 16 осіб і відставлено їх до суду в Бібрці.

ПРОТИ МІШАНИХ ПОДРУЖ.

БУЧАЧ (Галичина). — Греко-кат. парох у Порховій, повіт Бучач, о. Володимир Барнич, переконував на проповіді вірних, щоб не заключали подруж з особами римо-католицького обряду тому, що такі мішані подружжя викликують опісля велике непорозуміння в родині. Мішані подружжя, казав він, не заховують приписів греко-католицького обряду, нарушують пости цього обряду і, що найважніше, діти з такого подружжя мають зле виховання, не знають молитви ні польської ні української. За цю проповідь бучацьке староство укарало о. Барнича гривною в сумі 100 зл., мотивуючи кару тим, що покараний допустився образи і злеґковаження польської держави і польського народу. Покараний вніс спротив і відбулася розправа перед окружним судом у Чорткові. Призначено до розправи трьох суддів з огляду „на складні обставини". Підсудний о. Барнич боронився тим, що це був його обовязок звернути вірним увагу на шкідливість мішаних подруж для греко-католицької церкви й українського народу, а адвокат д-р Михайло Росляк підкреслив, що підсудний поступав згідно зі своїм переконанням у виконанні своїх обовязків як греко-католицький священик. Прокуратор домагався не тільки покарання о. Барнича, але й відступлення актів до потягнення о. Барнича до відповідальности за викликання публичного неспокою. Та суд оголосив присуд, яким увільнив о. Барнича.

ГАРНЕ ВШАНУВАННЯ ПАМЯТИ.

КВАСИЛІВ (Волинь). — У 1919 р. в Квасилові Чеським на Волині жив у місцевого священика невідомий старшина Української Галицької Армії. Підчас большевицького наїзду приїхали в двір до священика три красноармейці і забрали з собою старшину, вивезли за село, обдерли й порубали шаблями. Вночі місцеві чехи тихцем поховали старшину на місці його мученицької смерти. А цього року місцевий священик о. Г. Лісецький вистарався дозвіл на перенесення тлінних останків старшини Української Армії на місцевий цвинтар. Дня 10. травня відбулося перенесення. Домовину прибрали в українські національні прапори, а на цвинтар несли домовину українські вояки, зорганізовані українські хлопці та члени чеської пожежної сторожі. Співав чеський і український хор. Над могилою промовляв о. Лісецький. У цій жалібній процесії взяли участь понад 3,000 осіб — українців і чехів з Квасилова й околичних сіл та зі Здолбунова.

ЗАЛИШИЛИ ЕТІОПІЮ ВЛАСНІЙ ДОЛІ.

ЖЕНЕВА. — Виголошено багато промов, але ніхто з промовців, ні соціаліст Блюм, ні большевик Літвинов, не дав етіопському цісареві відповіди на його питання, що він має передати свому народові. З усіх відповідей виходило ясно, що Ліґа Націй полишила Етіопію її власній долі.

ІТАЛІЯ ОБОРОНЯЄ СВОЇХ ЖУРНАЛІСТІВ.

РИМ. — Вся італійська преса взяла в оборону італійських кореспондентів, що протестували проти допущення в Лізі Націй до слова етіопського цісаря. Найбільше обурена преса на румунського міністра справ заграничних, Тітулеску, що кричав: „Викиньте тих дикунів за двері". Це відносилось очевидно до італійських кореспондентів. Тепер ця преса підкреслює, що Тітулеску зневажив тим цілий італійський нарід, та що ніколи не буде добрих відносин між Румунією й Італією, як довго Тітулеску вестиме румунську заграничну політику.

ЗАГАНЯЮТЬ ЖІНОК ДО КУХНІ І ДІТЕЙ.

МОСКВА (Росія). — Фізіольоґічні причини є перешкодою, щоб жінка могла віддаватися военній службі. І отсе спонукало Совети видати приказ, щоби більше не приймати жінок до військових шкіл. Жінки зачали проти цього протестувати, кажучи, що це є проти проповідуваної соціялістичної рівности обидвох полів. Та уряд заявив, що котра з жінок буде проти цього бунтуватись, то її покарають. Кажуть, щоб жінка дбала за дім і діти, а підчас війни ходила біля хорих і ранених.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee.

Entered as 2nd Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

„ВИЩА КУЛЬТУРА"

Коли говоримо про „вищу культуру", а маємо на думці сусідів українського народу, то очевидно кожний з нас знає, що це мова про — поляків. На ту тему можнаб написати велику книгу, бо тільки таким способом можнаб докладно передати той блахман, яким прикривається правдиве обличчя поляків як оборонців і носіїв „західньої культури на сході Европи". Та тут ми тільки згадаємо за одну подію, яка відноситься до пошани померлих, себто до культу, для якого є розуміння навіть у найбільших дикунів, але для якого нема розуміння навіть у таких польських „лицарів" як ґенерал Борута-Спехович, командант перемиського ґарнізону. Отсей ґенерал обурився, що, будучи на товариських змаганнях української дружини „Сян" і польської „Поґонь", був змушений віддати честь українським полягли́м.

Спортова дружина „Сян" належить до тих нечисленних українських дружин, що не відтягаються від участи в змаганнях з польськими чи жидівськими дружинами, бо дружини, так сказатиб, чисто націоналістичного духа, від такої участи відмовляються. Вже з цього видно, що дружина „Сян" є настроєна „угодово" до поляків. І ось вона, не маючи змоги бути в день змагань на цвинтарі (а це було підчас Зелених Свят) і там віддати пошану враз з цілим народом українським борцям, дійшла щодо цього до порозуміння з капітаном польської дружини, а наслідком цього порозуміння суддя зарядив на початку змагань трихвилинну мовчанку — в честь українських поляглих. Очевидно, прийшлося стояти в тім часі „на позір" і польському ґенералові Боруті-Спеховичеві, що прибув на ці змагання.

Цю подію узнав ґенерал за „образу". Він обурився на суддю, що змусив його, не визнаючогося, в чім діло, віддати несвідомо честь поляглим українським борцям, з якими він боровся як „оборонця Львова". Він теж потягнув до відповідальности суддю як підстаршину польської армії, а окружна спортова рада завісила в членстві дружину „Сян" за те, що довела до такого . . . скандалу".

Ось це та справа, про яку тепер широко коментує як краєва так і загранична преса. Її певно буде ще розглядати й найвища польська військова влада, бо справа набрала широкого розголосу. Та для нас це все не є ніякою новиною. Польський ґенерал потвердив своєю поведінкою тільки те, що практикується в Польщі кожного дня, бо кожного дня доносить краєва преса про якусь зневагу, нанесену могилам поляглих українських борців, чи тим, що хочуть пошанувати память тих поляглих. І саме ця зневага супроти наших героїв, якої дізнаємо з польського боку, є для нас найкращим доказом, що маємо до діла — з дикунами!

ПРОФЕСОР Д-Р Т. Г. МАСАРИК І ЙОГО „ЛЮБЕЗНІ ЗЕМЛЯКИ" ЗА ГРАНИЦЕЮ

(3)

На початку 1918 р. під проводом російського ґенерала Шохорова розпочався відхід чехословацьких військ з України. В березні під Києвом загреміли німецькі гармати, большевики кинулися тікати й задня сторожа чехословаків, що не встигла вибратися ще з України, мусіла, відбиваючись від Німців, захищати большевицький відступ.

Т. Масарик виїхав раніше в Москву, після нарад з Клецандою, Папоушком, Заплеталем, Патейдлем, Шіпом, Швілпем та іншими, дав їм вказівки щодо перевозу чехословацького війська у Францію, створення нового корпусу в Росії на випадок відновлення війни з німцями, невтручання у внутрішню боротьбу в Росії і т. п., видав в імени чеської Народньої Ради довіреним особам певні уповноваження, призначив своїм заступником в справах політичних Ю. Клецанду і 7-го березня виїхав з Москви. Майже два місяці інкоґніто їхав через Сибір до Японії, звідкіль, побувши два тижні в Токіо, перебрався до Америки, яка в той час після довгої невтральности щойно вступила у війну з центральними державами.

Чехословацька кольонія в Америці, хоч і велика, від самого початку війни політично розпорошилась. Ріжні політичні орієнтації змагалися між собою. Крім цього поступові не могли погодитися з католиками. Словаки почасти стояли за самостійність Словаччини, почасти за спілку з чехами. Словацькі католики в свому консервативному орґані рішучо виступали проти Т. Масарика. Австрійський уряд підкупами ширив деморалізацію. Лиш поволі пощастило Войтові Бенешеві, Восковї та іншим в 1917 р. об'єднати більшість чехословацької кольонії навколо Масарикової політики утворенням „Чеського Народнього Товариства", до якого пристали як „Католицький Союз" так і „Словацька Ліґа". Приступленням Злучених Держав при кінці 1917 р. до війни та успіхи Т. Масарика у Франції, Англії, Росії й на Україні високо підняли його авторитет. Народня Рада в Парижі оповістила тоді мобілізацію всіх чехів і словаків за кордоном та розписала народню позичку на 20 міліонів франків в Америці, Франції, Росії та Італії. В Америці записалося в доброхотники поверх 50,000 чехів і словаків, зібрано понад 3 міл. долярів і ще на більшу суму зібрано харчів, які вислано чехословацьким військам в Европу.

Коли Т. Масарик прибув до Шікаґо, чехословацька кольонія зустріла його ґрандіозною маніфестацією, при участи понад 200,000 чехів і словаків, консулів держав Антанти, ректора університету, представників міста й інших поважних осіб. В Ню Йорку, Клівленді, Пітсбургу та інших містах, які Т. Масарик обїздив зо своїми доповідями, зустрічали його з не меншим тріюмфом. Чеські товариства „Соколи", пішки й верхи, словаки й словачки в квітчастих народніх убраннях заливали улиці американських міст, спиняли рух і змушували американців здивовано запитуватися: „Що то за нарід, кого й чому витає?"

„Від тієї пори — каже В. Бенеш — почала Америка багато писати про нашу справу".

Т. Масарик в публичних виступах, особливо підчас святкування 50-ліття народнього театру в Празі, закликав Злуч. Держави визнати ціль і бажання чехів, словаків, південних словян, поляків, румунів та італійців, які воюють за своє визволення. Поволі йому пощастило переконати визначних політиків і державних мужів Злучених Держав, що Австрія є мостом між Німеччиною й Балканами і поки вона існує, доти буде сильною Німеччина. Як тільки розпадеться Австрія — перемога у війні настане негайно. Покиж існуватиме Австрія, доти не перемогти Німеччини.

Американське громадянство стало на позиції визволення чехів і словаків, як неминучого результату демократичних засад самоозначення народу.

Акція Т. Масарика за кордоном довгий час мала серед чехів у краю багато противників, які не спинялися навіть перед тим, щоби публікувати свої протести проти змагань до самостійної держави, задовольняючись певною автономією в складі Австро-Угорщини і вимагаючи від чеських послів у опріч протесту проти оповіщення Антантою згоди на самостійність Чехії.

В травні 1917 р. чеські письменники видали маніфест, у якому домагалися чеської держави тільки в складі Австро-Угорщини. Одначе що далі ця течія меншала і прямування до самостійности перемагали. 6. січня 1918 р. чеські посли до віденського й краєвого сойму, які до того часу в більшості стояли за федерацію з Австрією, видали деклярацію, в якій, не зважаючи на тяжку для них ситуацію на фронті (Берестейський мир), заявили про своє прямування до „самостійної держави в межах історичних земель". 13 квітня 1918 р. збори представників ріжних політичних течій у Празі присягли боротися за самостійну державу, поки не переможуть.

30. квітня на зборах чеських і словацьких організацій у Пітсбурґу під проводом Т. Масарика ухвалено створити з Чехії й Словаччини одну самостійну демократичну републику, з тим, щоб Словаччина мала певну автономію.

В квітні 1918 р. в Римі відбувся конґрес пригноблених народів, після якого Італія внаслідок особливих старань М. Штефаника дозволила творити чехословацькі леґіони.

Чехословацькі війська в Росії швидко виявили свою надзвичайну бойову здібність. Большевики хотіли їх, після виходу з України, розброїти, одначе вони, довідавшись про той таємний наказ, всупереч порадам французького представника, ухвалили зброї не здавати і силою пробиватися через Росію й Сибір до Владивостоку, щоб пароплавами дібратися до Франції. Героїчний перехід їх через Росію, творення в літку 1918 р. фронту на Волзі, щоб не пустити сформованих большевиками з полонених в Сибірі німецько-мадярських військ, які пробиралися в Німеччину, розширення чехословацької армії до скількости поверх 100,000, розгром під проводом ґен. Сирового большевиків у Сибірі й захоплення в свої руки сибірської залізниці, — все це надзвичайно підняло престіж чехословацької справи. В міру успіхів чехословацьких військ у Росії збільшувалися політичні здобутки чехів і словаків у державах Антанти.

20. травня 1918 р. секретар стейту Злучених Держав Ленсінґ повідомив Чеську Народню Раду, що Злучені Держави „з великим інтересом слідкують за змаганнями чехословаків до свободи". 3. червня Рада Антанти, яка відбулася в Версалі, оповістила, що „уряди держав Антанти висловлюють свою найживішу симпатію до національних змагань чехословацького народу, а тогож дня англійський міністер закордонних справ, Бальфур, повідомив д-ра Е. Бенеша, що „англійська влада переповнена симпатіями до чехословацького руху і з радістю визнає його". 29-го червня французький уряд, під впливом повідомлень своїх представників при чехословацькому війську про його успіхи в Сибірі, заявив Е. Бенешеві, що визнає право чехів і словаків на самостійність, а Народню Раду — зародком майбутньої влади й зобовязується допомагати їм уладити свою державу.

В той же час Вилсон оповістив демократичні засади миру. Т. Масарик із скромности не йшов до Вилсона, але в червні 1918 р. останній сам його покликав до себе і вислухав його погляди на теперішнє становище та бажання чехів і словаків за суверенну воюючу силу, 3. вересня д-р Бенеш підписав угоду з Анґлією, яка визнала суверенність чехів і словаків, 9. вересня Японія признала чехословаків за союзників.

Перебуваючи в Америці, Т. Масарик вів через д-ра Жатковича переговори з тамошньою кольонією українців з Підкарпаття про взаємновідносини між ними й майбутньою Чехословацькою Републикою. Переговори скінчилися ухвалою закарпатської української кольонії про прилучення до Чехословацької Републики на засадах автономії з окремим соймом.

4-го жовтня 1918 р. австрійський цісар Карло вдруге звернувся до президента Вилсона з проханням посередничити в справі мира. В той час чеські посли у віденському соймі уже заявили про необхідність самостійности чехословацької держави.

14. жовтня д-р Е. Бенеш на підставі уповноважень з краю і від закордонних організацій чеських та словацьких заявив представникам держав Антанти в Парижі, що Чеська Народня Рада з проф. Т. Масариком на чолі визнана чеським і словацьким народом за їх верховну владу, і бере до своїх рук дальший провід їх долею. 18. жовтня передано деклярацію президентові Вилсонові, які на підставі цього заявив цісареві Карлові, що в справах чехословацьких йому належить говорити вже з суверенною чехословацькою владою. 28. жовтня цісар Карло на це згодився, чим признав самостійність чехословацької держави. В наслідок того Народній Комітет в Празі, що раніш існував таємно, перебрав владу в Чехії, а 30. жовтня до Чехії прилучилася й Словаччина. Чехословаччину оповіщено републикою, а Т. Масарика президентом її. 4-го листопаду Т. Масарик звернувся до всіх чехословацьких військ з відозвою, в якій повідомляв, що „Чехословацька держава перестала вже бути лише гарним сном, а стала дійсністю. А та дійсність ставить нас перед новими, ще тяжчими завданнями: мусимо збудувати зразковий демократичний лад в нашій новонародженій державі".

11-го листопаду Т. Масарик повідомив листом чехословацьку кольонію в Америці про свій виїзд до краю. „Наша влада — писав — кличе мене, щоб я вернувся додому й приняв уряд першого президента Чехословацької Републики. Дійсність перевищила наші мрії, але можемо сказати, що ми розгадали зміст великої рішальної доби й тим спільно вирішили про перемогу нашого народу".

І справді, дійсність перевищила всякі казкові мрії. Син панського візника, бувшого кріпака, ковальський учень, виклятий католицтвом безбожник, виключений з чеського громадянства „жидівський заподанець, зрадник і ворог народу" — їхав зайняти місце президента републики, яку скував своєю невтомною працею!

14-го листопаду зібрався в Празі „Революційний Народній Собор", зібрання із представників політичних партій і громадянських організацій, на якому д-р Крамарж, яко голова тимчасової влади, формально оповістив: 1) про позбавлення всіх прав на чехословацькі землі династії Габсбургів і 2) про вибрання Т. Масарика президентом републики.

Подав д-р К. Трильовський.

Виклад.

Професор викладає про значіння води:

— Подумайте, що булоб, якби не було води! Ніхто не вмів би плавати і скільки людей через те потонулоб!...

Вартоломей Евтимович.

ВІЙСЬКО

І НАЦІОНАЛЬНО-ПОЛІТИЧНЕ ВИХОВАННЯ.

(Передрук із львівського часопису „Новий Час").

(1)

Українська передреволюційна інтелігенція до представників української військовости, за невеликими винятками, ставиться з явною нехіттю, коли не з такоюж ворожістю.

Коли її послухати, то українець не повинен був служити офіцером у колишній імперсько-російській армії.

Звідси походять такі дивоглядні твердження (Див. „Політичний Інформаційний Бюлетень" за р. 1935., ч. 4., ст. 19.): „В царській армії політична й національна свідомість переслідувалися якнайбільше", або — „Війна велика, що забрала в шереги армії все козацтво, теж не приняла розвиткові ні політичної, ні національної свідомости. Сталося так, що й перед війною і за війни, а в тому і за часів революції національно-політичні завдання українського народу виконувала цивільна людність України".

В своїй ворожості до військовости доходять наші демократичні інтелігенти аж до таких посунень, що видатний представник уряду УНР на еміґрації на свойому відчиті в варшавській „Хаті козака" насміхається твердити, що серед української військової міґрації... нема українських старшин...

Як же воно було в дійсності?

Основна настанова передреволюційної російсько-імперської влади до України й до прояв українства була свідомо ворожа й під цим оглядом військова влада не була якимсь винятком, не була для українства ліпшою чи гіршою, ніж влада цивільна.

Ворожа настанова всякої російсько-державної влади до українства вірно відбивала поставу до нього з боку російського громадянства й находила від їхнього розуміння державної рації імперії. А громадянство російське під оглядом ворожого ставлення до українства в більшості премінялось... надзвичайно однодушність: незгідні чи й ворожі між собою в інших справах — чорносотенці В. Шульгін і Пуришкевич, ліберальні „кадети" В. Струве й В. Мілюков, революційні соціялісти, типу Керенського — любенько йшли спільним фронтом у поході проти українства.

Навіть коли йшли на уступки, то лише з оглядів тактичних, — даючи українцям „національну форму", вкладали в неї свій не-український „зміст".

Але... царську армію та службу в ній українців знають лише ті, що в армії служили...

—o—

Я, що почав військову службу одноріччиком в 168. Миргородському полку в Києві, потім скінчив Чугуєвську Військову Школу і служив офіцером у ріжних частинах, на ріжних становищах, на фронті й у запіллю, стверджую:

1. В рр. 1912—1913., в 16-тій роті (сотні) Миргородського полку опріч „Кобзаря", „Російсько-українського словника" Уманця і Спілки й Біблії в українському перекладі, з якими від р. 1908. не розлучаюся й донині, здобув дозвіл доставати й тримати при собі в роті співробітницькі числа „Української Хати" й місцевського „Сяйва". На підставі дотичного параграфу „Устава внутренней службы" „военнослужащій" не потребував просити дозволу на право друкувати свої твори, лише повинен був доповісти про це начальству і, в разі уживання псевдоніму, — про псевдонім також; цього вимагають статути рішучо всіх реґулярних армій.

В томуж таки полку впродовж „таборового збору" в літі 1913. р. двічі на місяць ставив я на таборовій сцені полку українські, переважно історичні драми, а одного разу то й дуже таки революційну „Бурлаку" Карпенка-Карого. За постанови відповідав керовник полкового театру, поручник Обозний, свідомий українець, що служив пізніше в українській армії*).

2. В Чугуєвській Військовій Школі, до якої я вступив в осени 1913. року, знову мав я дозвіл доставати українські книжки і тримати при собі опріч згадуваних інші українські книжки.

В Чугуєвській школі звиш 10-літ за лектора математики й фортифікації був воєнний інжінір полковник О. Остафієв. Був це великий український патріот, особистий приятель М. Л. Кропивницького, М. Ів. Міхновського, братів Тобилевичів. (За часів української державности вже в осени 1917. р. його учні з Чугуєтської Школи висунули Олелька Сергієвича Остафієва на становище начальника Головної Шкільної Управи Військового Міністерства).

За часів Чугуєвських Ол. С. Остафієв був осередком українського руху в школі; заснував при школі добрий український театр, у коморах якого самих убрань українсько-сотні; сам високо талановитий артист і досвідчений режисер (перед Чугуєвом звиш 10 літ працював на українській сцені, виступаючи під псевдо Степового) — режисерував постанови й блискучо виконував характеристичні й героїчні ролі*); літом для юнкерів-українців уладжував у себе в помешканню концерти найкращого тодішнього артиста-бандуриста, п. н..., а; юнкери-українці переховували в Остафієва заборонену літературу.

В Чугуєвській Школі на мене було донесено, що „юнкер, імярек, проповідує ідеї українскаго мазепінскаго сепаратизма", але донос цей — про це докладніше подаю в своїх спогадах — пішов „до коша".

В році 1914, коли полк. Остафієв перейшов до 2-гої київської Миколаєвської школи, українські постанови на шкільній сцені пробилася...

Лектор російської літератури й законознавства, військовий правник, полковник Савченко — це був перший, від кого ми (а були між юнкерами правники з університетською освітою) почули окреслення права у відношенню до сили, в тому розумінню, що перводжерелом права в усі часи була свідомість сили фізичної, яка право встановлює і здійснює, та що вже в часах пізніших, після довгих віків людського поступу — досконалення стало право імперативом сили моральної для одиниці. Савченко закликав — остерігав юнкерів, щоб на кожному кроці в своїх взаєминах із оточенням, надто з підлеглими, памятали, що право — це привілей сильного, і тому треба бути обережним і розважним, щоб, удаючись до права, не допуститися надужиття, бо російське право військове побудоване так, що винним усе буде підлеглий, то є слабший... Виклади свої полк. Савченко ілюстрував численними прикладами з военно-судової практики.

Сам полк. Савченко, полтавський козак з походження й колишній полтавський семинарист з виховання, особистий приятель М. Ів. Міхновського, — був свідомий українець в найкращому, бо державницькому розумінні.

Лектор російської історії, підполк. Тимофієв, родом із Золотоноші, теж військовий правник, окреслював політику „Собиранія Русі" як розбій та грабіж у відношенні до „зібраних" країв і народів — розбій і грабіж, переводжені державними засобами й у розмірах міжнародніх, з усіма наслідками для зібраних — доцієнту нищених чи й винищених. Говорив, що ця політика в москалів, од князя Івана Калити починаючи, — була традиційна та що на черзі „бути зібраним" стоять... Галичина, Прикарпатська Русь, Познанщина... Дарданельська протока і т. д...

(Далі буде).

*) Мій колишній товариш з Київської Реальної Школи, пізніш офіцир 167 Островського полку в Черкасах, нині полковник і Член Гол. Упр. УЦК. М. Садовський, бувши керманичем полкового театру, також ставив на полковій сцені переважно українські пєси.

*) Впродовж 2-ох літ згадуваний полк. М. Садовський, бувши юнкером Чугуєвської Школи, був за незмінного суфлера в усіх постановах Остафієва.

Непорозуміння.

Пані до служниці:

— Марино, я вже сто разів казала тобі постирати порох з образів і тепер кажу тобі раз третій і останній!

ВЕЛИКИЙ ПРОЦЕС ОУН У ЛЬВОВІ

ЗІЗНАННЯ СТЕПАНА БАНДЕРИ, КРАЄВОГО ПРОВІДНИКА ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ.

(Подано за львівським часописом „Новий Час").

В суботу, одинацятого дня, розправа почалася щойно в год. 11-тій. До 11-тої год. оборонці конферували з підсудними, які скінчили вже зізнавати. Тому теж нині на салі сиділи вже всі 23 підсудні. Розправа в суботу обмежилася до того, що оборонці зголосили кілька внесків, щоб трибунал покликав кількана цять свідків, стягнув акти варшавського процесу та інші акти.

Прокуратор кількома наворотами спротивився цим доказовим внескам оборонців. Крім того поставив кілька питань підс. Б. Гнатевичеві, чи він займався бджільництвом і чи не виїжджав за кордон у 1931-32 р. **Підс. Гнатевич відповів, що викладав на сільсько-господарських курсах у кількох місцевостях у Галичині пасічництво і шовківництво та за кордон не виїжджав ні в 1931 ні в 1932 р.** Після того прокуратор заявив, що предложить відповідні документи **на доказ, що підс. Б. Гнатевич був краєвим провідником ОУН.**

Зізнання свідків.

Перший почав зізнавати свідок **А. Фіц**, поліційний агент зі Львова. Свідок згадав спершу, що ОУН вела оживлену діяльність в 1933. і 1934. р. Опісля почав зізнавати про ролю поодиноких підсудних згідно з актом обвинувачення. І так свідок каже, що підс. Бандера був провідником ОУН в роках 1933 і 1934 і тоді то організація повела оживлену діяльність. З черги свідок переповідав зізнання підс. Мигаля на поліції, по його арештуванні. Свідок обтяжував підс. Зарицьку і Свенціцьку на основі зізнань підс. Мигаля на поліції, кажучи, що обі ці підсудні слідкували за ком. Кособудським. Далі оповідає про те, як підс. Зарицька і підс. Сеньків вели Бачинського на вул. Кадетську і як Мигаль убив Бачинського. На питання предсідника свідок підкреслює, що Мигаль не міг стверджувати підчас своїх зізнань, чи Зарицька знала, що Бачинського мають убити, коли з ним ішла на вул. Кадетську. Опісля свідок зізнав, хто з підсудних підготовляв замах на дир. І. Бабія і як цей замах виконав М. Цар. Далі свідок зізнав теж про те, хто з підсудних слідкував за ком. Кособудським, як переведено розвідку в большевицькому консуляті.

Підс. Стецко занедужав.

По півгодинній перерві мав далі зізнавати св. А. Фіц. Одначе тому, що підс. Я. Стецко занедужав і лікар д-р Козловський рішив, що цього підсудного слід примістити у вязничнім шпиталі, предсідник відложив розправу в год. 1-шій пополудні до вівтірка 9. год. рано. Якщо недуга підс. Стецка вимагатиме довшого лікування, предсідник може перервати розправу до 14 днів.

Недуга присяглого судді.

По триденній перерві в цьому процесі у пятницю мало що не перервали розправи взагалі. Як нашим читачам уже відомо, ще в понеділок 8. червня ц. р. занедужав підс. Я. Стецко і предсідник відкладав з цієї причини розправу аж до пятниці. Знову у пятницю виявилося, що занедужав присяглий суддя майор Лінде. Спершу в кулюарах суду кружляли поголоски, що розправу взагалі перервуть. Одначе розправа таки почалася. Предсідник заявив, що присяглого суддю заступить запасний суддя.

Нові свідки.

Одночасно предсідник ого-лосив постанову трибуналу у справі доказових внесків оборонців. Трибунал рішив допустити деяких свідків, як М. Лебедя, В. Маєвського, О. Матлу, Безхлібника, Еліяшевського, Дмитерка, Галду, дружину бл. п. дир. І. Бабія, ком. Кособудського й О. Ууца та акти з процесу цього останнього в Луцьку. Щож торкається т. зв. архіву Сеника, то предсідник додав, що дозволив зробити з нього відпис. Інші доказові внески трибунал відкинув.

На лаві сидять усі підсудні, на салі публики дуже мало, сама рідня підсудних і кілька поліцаїв та поліційних агентів.

Дальші зізнання свідків.

У пятницю докінчив зізнавати поліційний агент **А. Фіц**. На початку своїх зізнань подав, що лучником між Карпинцем та іншими членами ОУН, які працювали у Кракові, і Бандерою у Львові була панна Хомяківна. Підс. Коцюмбас — зізнав свідок — признався на поліції до приналежности до ОУН, кажучи, що туди втягнув його підс. д-р Гнатевич у 1933. р. Про підс. Малюцу і Спольського свідок може сказати лише те, що вони теж признаолися до приналежности до ОУН. Про організаційні магазини і „хати" свідок нічого не знає. На питання прокуратора свідок подав, що Бачинський не був конфідентом поліції. Тому після його вбивства справу розглядала кримінальна поліція, не політична. Далі оповідав про свою стрічу з бл. п. дир. І. Бабієм, до якого зайшов до гімназії по інформації у справі одного ученика, якого поліція підозрівала у приналежности до ОУН.

(Дальше буде.)

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

„ВСЕ ДЛЯ ДІТЕЙ".

Як доносять з Москви, в Росії тепер все йде під кличем: „Все для дітей!" Провідні большевицькі газети, як московська „Правда" й „Ізвєстія", розписуються в гарячих передовицях про велику роботу Совєтів для дітей. Статті мають звичайно наголовки, що звеличують большевицький уряд та большевицьких диктаторів. „Щасливі діти" — титулують свої статті „Правда" й „Ізвєстія", а інші йдуть за їх прикладом. На перших сторонах великий портрет Сталіна в хвилі, як молода дівчина, видно представниця молоди, вручає йому велику китицю цвітів, на доказ вдячности дітвори.

Яка ціль цього всього галасу? Очевидна річ, першою ціллю показати населенню Росії, головно молодому поколінню, як багато робиться в Росії для молоді. Чи вдасться большевикам переконати?

Чи вдасться батькам защіпити своїй дитині переконання, що батьки все роблять для дитини, коли родичі вічно дитині товчуть у голову: „Бачиш, дитинко: ми це все робимо для тебе".

Чи не дістане молодь Росії з цеї впертої пропаганди комуністичних батьків враження, що десь мусить смердіти, коли так сильно кадять?

БАТЬКИ І ДІТИ.

Чи переконають большевицькі писаки старе покоління, що в Росії все робиться для молоді?

Що скаже старе покоління, прочитавши гарячі статті під наголовком „Щасливі діти"? Що скаже старе покоління, побачивши батька-Сталіна, як він приймає від представниці комуністичних „піонірів" китицю цвітів?

Старе покоління пригадає собі, як то колись за царської ще Росії на перших сторінках великих цареславних газет та ілюстрованих „родинних журналів" міщено великі портрети царя, цариці, царевича чи членів царського дому, як вони приймають чолобитню від представників вірнопідданчого народу. Були там і діти. Були там і китиці цвітів, були там і передовиці про „щасливі народи", „щасливі діти".

Старе покоління зрозуміє, нащо писали царські газети такі річи. Воно зрозуміє, нащо пишуть нині газети нових диктаторів Росії.

А як зрозуміє старе покоління, чи не довідається від нього молоде?

ЩО ТАМ ДЛЯ МОЛОДІ?

Розпустивши своє перо про цю роботу для молоді в большевицькій Росії, Волтер Дюренті, кореспондент „Ню Йорк Таймсу", як відомо, симпатик большевизму, каже, що всі заходи большевицьких організацій робити „все для дітей" не можуть подобатись американцям, бо вони пахнуть регіментацією.

Слово „регіментація" нині дуже часто вживається. Підчас „пацифікації" в Галичині „Манчестер Гардієн" часто говорив про регіментацію в Польщі. Говорено потім про регіментацію в Італії й Німеччині.

Слово походить від слова „регімент", що значить великий відділ війська. Як відомо, в полку може бути кілька тисяч вояків, але всі вони будуть одіті однаково, узброєні однаково, будуть мати одні права й обовязки; звичайно сповняють одну задачу, мають одну команду. Звідти й називають таке вирівнювання людей щодо прав, обовязків, завдання, вигляду — регіментацією.

ІНДИВІДУАЛІЗМ І КОЛЄКТИВІЗМ.

Пишучи про регіментацію молоді в большевицьких організаціях, школах і літніх таборах, Валтер Дюренті немовби остерігає читачів, щоб вони не дивилися на цю регіментацію американськими очима.

Адже, каже він, Росія не знає індивідуалізму в тому розумінню, в якім його розуміє Америка. Серед в Америці стараються розвивати одиницю, всі її найкращі прикмети. В Росії інакше: там за одиницю не дбають, а дбають за збірну цілість. Не важно, щоб одиниця розвинулась, але важно, щоб цілість розвинулася.

ЗВІДКИ РЕГІМЕНТАЦІЯ В БОЛЬШЕВИКІВ?

Це все могло би видатися американцеві небажаним, і тому Дюренті каже, що в Росії властиво індивідуалізму в американському розумінню ніколи не було.

Адже за царських часів душено індивідуалізм мас, щоб він не завалив царату. Тепер совєтський уряд душить індивідуалізм в інтересі комунізму.

Підчеркнення звязку між політикою царського уряду та політикою большевицького уряду замітне, тимбільше, коли воно походить, як у цьому випадку, від большевицького симпатика.

Про це, що совєтський уряд продовжує під багатьома оглядами традиції царату, писалося вже нераз у пресі, противній большевикам, та большевицькі симпатики цьому перечили. Тепер маємо тут признання від большевицьких приятелів.

ЧИ СПРАВДІ?

Подавши, як противні собі ідею комунізму, популярну в Америці, та ідею колективізму, як популярну в Росії, Волтер Дюренті запевняє, що молоді під большевиками без сумніву любить, коли на її індивідуальність не звертається уваги, а думається тільки про цілість.

Якби так Волтер Дюренті сказав, що йому така система виховання дітей подобається, то його словам можнаб вірити. Та чи можемо ми вірити йому, коли він говорить за молодь?

Колись за царських часів цареславні письмаки писали, що народові Росії дуже любиться царська регіментація: Але чи так було? Адже царські поети писали гимни на честь одного царя-деспота, що казав своїй піхоті шити всі чоботи на одну міру. Але чи справді вояки були з того раді, що в них усіх, великих і малих, були чоботи на одну міру?

Чи справді можливо, щоб молодь радувалася, як її всю вміщують під один стрихулець, переводять над нею регіментацію?

ЯК В АМЕРИЦІ?

Коли в Росії дітей насильно „регіментується" і то світ ширится пропаганду, що дітям це дуже припадає до смаку, коли подібні змагання, хоча в інакшому напрямі, видно в Польщі, Італії й Німеччині, в Америці є теж подібні змагання.

Звертають на ці заходи уваги Америки делегати на річну конвенцію Національного Виховного Союзу, що зібралися в Портленді, в стейті Орегон. На цей зїзд приїхали професори колегій, учителі і шкільні суперітенденти з усеї Америки, „від федерального комісара виховання у Вашингтоні вниз",

Всі вони майже одноголосно говорили про рішучі тенденції до фашизму й диктатури в Америці.

Всі вони підчеркували потребу широкого виховання громадянства про потребу активної участи в бороньбі її горожанські вольности.

ЗВІДКИ ЧОРНИЙ ЛЕҐІОН?

Один бесідник виразними словами звертався проти думки, що, мовляв, „Чорний леґіон" не має нічого спільного фашизмом.

Він говорив, що суспільні сили, ворожі народньому правлінню, організували колись Ку-Клакс-Клен, а тепер зорганізували Чорний Леґіон. Вони пробують обмежити свободу навчання. Вони стараються накувати свою пропаганду в шкільні підручники по публичних школах. Вони організують самосуди товпи. Вони накінець фабрикують страхіття загрози комунізму в Америці, щоби в цей спосіб відтягнути людей від активної оборони своїх вольностей.

Останній уступ міг би підсунути підозріння, що це говорить симпатик комунізму. Це говорив Джан В. Стюдебейкер, комісар шкільництва в федеральному уряді у Вашингтоні, отже людина, яка чеће стоїть понад таким підозрінням.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На Музей.

Тов. Дністер, від. 361 У. Н. Союзу, жертвувало з товариської каси $25 на Музей Визвольної Боротьби в Празі та переслано ті гроші через Обєднання.

—o—

ГАРТФОРД, КОНН.

На інвалідів.

Дня 6. червня ц. р. відбувся в укр. гр.-кат. церкві 50-літний ювилей вінчання гром. Петра й Евдокії Зварич. Опісля була забава на церковній галі. Забавою проводили П. Данилюк і П. Мандзюк. Приявні гості пожелали ювилятам усього добра, а о. С. Баландюк, забравши слово, попросив гостей зложити жертву на Рідний Край.

Дрібними датками зібрано $11.27 і ті гроші вислано через Обєднання на інвалідів.

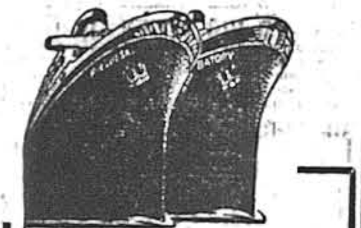
А. Данилюк.

—o—

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На будову Народнього Дому.

Гром. Микола Сукар переслав через Обєднання $25 на будову Народнього Дому в Зарубинцях, пов. Збараж. Самий М. Сукар зложив $15, а $10 він зібрав з розпродажу картин України. Хто зложив за картину більше ніж була ціна назначена, буде проголошений поіменно при закінченні збірки на будову дому.

УВАГА! МОЛОДІ УКРАЇНЦІ З НЮ ІНҐЛЯНД! УВАГА!

ЗАХОДАМИ ЛІҐИ УКРАЇНСЬКИХ КЛЮБІВ З НЮ ІНҐЛЯНД, СПІВАЦЬКОГО ТОВ. БОЯНУ І АТЛЕТИЧНОГО КЛЮБУ

влаштовується

ЗЇЗД УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ З НЮ ІНҐЛЯНД

В СУБОТУ І В НЕДІЛЮ, ДНЯ 11-ГО І 12-ГО ЛИПНЯ 1936 В ВУНСАКЕТ, Р. АЙ.

Всі молоді українки і українці, що зачисляють себе до української родини, запрошуємо до участи. Молодечі Товариства: співацькі, спортові й українських танків також запрошуємо до участи. Українські Хори, що візьмуть участь в КОНТЕСТІ, будуть мати нагоду здобути ювилейну нагороду з Род Айленд Стейту, котрий обходить 300-літню річницю.

Інтересованих просимо писати до: LEAGUE OF UKRAINIAN CLUBS, 394 BLACKSTONE ST., WOONSOCKET, R. I. 154

ЗА УРЯД ЛІҐИ УКРАЇНСЬКИХ КЛЮБІВ З НЮ ІНҐЛЯНД:

Іван Кокольський, Іван Лисий, Василь Дудун.

З ДОСВІДІВ ПІДБІГУНОВОГО ДОСЛІДНИКА.

Досі існує тільки една книжка, друкована та видана серед полярних криг. Друкував її член експедиції Шакльтона до південного бігуна, капітан Мільс Джойс. Тепер він ділиться враженнями своїх дослідчих виправ. 40 літ тому вибрався він як хлопець до помочі на кораблі в країну вічних снігів із виправою капітана Скота. Але підбігунові дослідники збирали тільки метеорольогічний матеріял і великих пригод було мало. 14-літний хлопець вернувся розчарований, але на все життя залишилась йому туга за безкраїми сніговими підбігуновими просторами. Він почав студіювати геольогію і вчився варити. З думкою про другу підбігунову виправу почав він учитись друкарства. У довгі полярні ночі, коли треба вудити, була це приємна праця. У 1907 р. вибрався Шакльтон у другу свою виправу до південного бігуна; Джойс поїхав з ним як геольог. При цьому зорганізував видання споминів усіх учасників виправи, що вийшли у збірній книзі „Австралійська зірка". Все те, що інші списували серед ледів, він друкував;назбиралось 80 томів. За кожний примірник такого твору бібліофіли пропонували по 100 і 200 фунтів стерлінгів. Джойс списав теж власні враження підчас цілорічної виправи на лещетах від моря Рос до Бердморського ледовиків. Він з іншими товаришами мав порозкидати в ріжних місцях харчі, щоб Шакльтон міг у своїй наміченій виправі дібратись якнайглибше. 210 днів їхав Джойс уперед, ні разу не вимваючись і не роздягаючись, наче дикий звір. Шакльтон, на жаль, не скористав із тих харчів ніколи, бо не вибрався тоді в дорогу. Нераз приходили звістки, що він загинув серед криг, коли не міг дати навіть знати, де він. У 1916 р. його корабель розбили криги, наче лушпинку. Сам Джойс теж читав чотири рази свої некрольоґи. Він каже, що хто раз побував у підбігунових країнах, того тягне туди вічно.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

МОРОКА З ШАРАВАРАМИ.

За тридесятими горами, за стільки то й стільки долинами, словом: дуже, дуже далеко на півночі є собі такий край. Живуть там люди так, як у нас, і, не можна сказати, живуть вони дуже хороше та щасливо.

Але раз якось до одного села в тому краї почало, як то кажуть, приступати.

Щоб довго не розводитись тут, треба сказати, що, просто, громадянам цього села забаглося печеного леду. Десь зачули вони, що, мовляв, є на широкому світі якась українізація церкви й давай собі загадали вони ніби українізувати: свою церковцю.

Ніби, просто нечувані речі!

Дідько міг ухопити здорово думаючу людину, як почула про таку заразу.

Зокрема міг такий не конче веселий, а вже що й не казати гарний у перспективі факт статися з одним чоловіком.

Ніби ми — про „батюшку".

Отож, як сказано, міг дідько вхопити, але йому це не повезло.

Бо батюшка, знаєте, був не таківський.

Сюди, туди, подумав і придумав.

І в неділю в церкві до людей:

— Людоньки! Та я, борони Боже, нічогісько не маю проти тієї вашої українізації! Робіть собі, що хочете („што хатіте, галубчікі"...). Але я журюся. Я журюся, мої виєякі то й такі, звідкіля ви грошей на цю українізацію візьмете? А чи ви бодай знаєте, та чи відаєте, що така українізація коштує?

Нашорошились миряни, положили, як то кажуть, вуха на себе й слухають, аж дух їм зо страху запирає:

А батюшка далі:

— Таж це — каже — треба буде кожну ікону перемалювати! Таж то треба буде зараз кожного святого в українські шаравари вбрати! А чи ви знаєте, скільки то треба лише полотна на одні такі шаравари? Таж це вам не звичайні штани, а шаравари! Ша-ра-ва-ри, людоньки! Ша-ра-ва-ри! Ну, а полічіть тепер святих! Га? Стане у вас грошей на це?

А на другий день батюшка, ще й чоловіка свого в село вислав, щоб людей нарозумив іще краще.

І народ шу-шу-шу, там так і підписали всі:

— Не хочемо вже українізації.

Ось така морока трапилася з шараварами ген, на далекій Волині, за тридесятими горами, за стільки то й стільки долинами. — („Комар").

Переказав Панас Куменко.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

БЛИЗНЯТА ТАРЗАНА.

(46)

Не звертаючи уваги на заклинання Інтами, ватажок людоїдів таки приказав обох хлопців і їх чорних товаришів негайно назад відвести до колиби, що була місцевим тюремним будинком. Хлопці запримітили, що Буляля дуже дивно поводився. На його лиці можна було вичитати виразний жах і вони не могли додуматися причини.

Як тільки вони всі опинилися в колибі і сторожа вийшла, Буляля переляканими руками закликав усіх до гурту і розказав те, що підслухав. „Я чув ватажка, який говорив, що відповідно до їх плянів Тарзан прийде сюди по вас, і вони тоді зловлять Тарзана, вбють його і також повбивають вас". Дік і Док на цю вістку оніміли з жаху.

Поволі холодна мов сталь гадка залила їх серця. Тепер вони розуміли поступовання чорношкірих. Вони бачили, що не тільки їх власне життя є у грізній небезпеці, але й життя Тарзана. „Ми мусимо вирватися звідси", просичав крізь зуби Док. „Мусимо якось це зробити, щоб остерегти Тарзана".

В ту хвилю Тарзан ще не знаходився у ніякій безпосередній небезпеці. Він нервово продирався крізь гущавники, присідав на стежках, або приставав, вслухуючися з припиненим віддихом у містичний шум нетрів, в надії віднайти бодай найменший слід по хлопцях. У своїй погоні він чимраз ближче підходив на територію племени Галя Галя.